

Utrecht, 9 juni 2023

Aan: Staatssecretaris Van Ooijen

Cc: Vaste Kamercommissie VWS

Betreft: Gemeentelijke bevoegdheid beperking van vestiging tabaksspecialzaken

Geachte heer Van Ooijen,

Iedere dag zet u zich ervoor in dat zoveel mogelijk kinderen in Nederland een gezonde start maken, waar zij hun hele leven lang van kunnen profiteren. Het Coalitieakkoord van Kabinet Rutte IV wil de doelen van het Preventieakkoord doorzetten voor een gezonde generatie in 2040 en voor het verkleinen van gezondheidsverschillen. Terecht stelde u in uw Kamerbrief d.d. 2 december jl. dat dit inzet van ons allen vraagt en een brede aanpak vereist, onder andere door het aanmoedigen van gezonde keuzes en ontmoedigen van ongezonde keuzes. Cruciaal hierin is de ontmoediging en het terugdringen van roken, de belangrijkste oorzaak van veel ziektes en sterfte.

Wij zijn het van harte met u eens dat het terugdringen van roken zeer urgent is. Ook in onze steden willen wij dat alle kinderen rookvrij kunnen opgroeien. We zien bijvoorbeeld in Utrecht dat het percentage Utrechters dat rookt licht daalt. Maar er is werk aan de winkel. Het aantal jongeren dat wel eens een sigaret heeft gerookt blijft stabiel. Elk kind of jongere die begint met roken is er één te veel. En de verschillen zijn groot: kinderen die in kwetsbare gezinnen wonen komen veel vaker in aanraking met roken. Wij werken al geruime tijd aan het zorgen voor een gezonde toekomst voor komende generaties; zo heeft Amsterdam de ambitie dat in 2030 minder dan 5% van de Amsterdammers rookt en Utrecht heeft de ambitie om in 2035 rookvrij te zijn. Wij waarderen dan ook uw inzet op dit gebied.

Beperking van verkooppunten: een noodgreep

Eén van de onontbeerlijke middelen om een rookvrije generatie te realiseren is het verminderen van de beschikbaarheid van tabakswaaren en dus een beperking van verkooppunten. Maar daar wringt de schoen. Op dit moment is er een groot risico dat - vooruitlopend op de nieuwe landelijke wetgeving - nieuwe tabaksspecialzaken worden voorbereid door supermarkten en andere ondernemers. Het verbod op de verkoop van tabak in supermarkten staat ook de zogenaamde 'shop-in-shop'-constructies niet toe, waarbij een deel van de supermarkt wordt ingericht als tabaksspecialzaak die vanuit de supermarkt toegankelijk is. Het inrichten van een tabaksspecialzaak met een aparte ingang, dus niet toegankelijk vanuit de supermarkt, blijft op basis van de Tabaks- en Rookwarenwet echter wel toegestaan. Zo ontstaat het risico op wildgroei.

Utrecht heeft nu zelf stappen gezet door een voorbereidingsbesluit te nemen, waarmee - vooruitlopend op landelijke wetgeving - de huidige situatie voor de hele stad planologisch is bevroren. Concreet betekent dit dat het niet mogelijk is om een nieuwe tabaksspecialzaak te vestigen. De gemeenteraad heeft gisteren met het voorbereidingsbesluit ingestemd. Het voorbereidingsbesluit geldt voor de periode van één jaar.

Geef gemeenten de nodige handvatten

Gemeenten in het algemeen hebben momenteel te weinig mogelijkheden om te handelen in de praktijk. Als lokaal bestuur hebben we geen juridische mogelijkheden om het aantal tabakszaken te beperken op grond van de Tabakswet, terwijl er vanuit het oogpunt van Volksgezondheid gegronde reden tot zorg bestaat over de planologische mogelijkheden voor supermarkten en andere ondernemers om een speciale tabakszaak te beginnen.

Een meerderheid van de Tweede Kamer heeft dit eveneens gezien en heeft recentelijk een tweetal moties aangenomen: naast de [oproep](#) om een vergunningplicht voor verkooppunten van tabak uit te werken waarbij gemeenten een maximum aantal verkooppunten per wijk kunnen hanteren verzoekt de Kamer u in haar [motie](#) d.d. 8 maart te onderzoeken op welke manier gemeenten juridisch uitgerust zouden kunnen worden om de vestiging van nieuwe tabakszaken te beperken. Wij verzoeken u met klem om de uitwerking van deze moties spoedig ter hand te nemen en gemeenten bevoegdheden aan te reiken om paal en perk te stellen aan de omzeiling van het landelijk verkoopverbod door supermarkten vanaf juli 2024, en om in bredere zin wildgroei in de lokale tabaksmarkt (zoals o.m. bij gemakszaken en tankstations) te voorkomen.

We vertrouwen op uw doortastendheid en zien uit naar uw reactie, evenals naar een constructieve samenwerking. Want sámen kunnen we daadwerkelijk een gezonde en rookvrije toekomst bewerkstelligen voor de komende generaties; niet alleen voor de kinderen in onze steden, maar voor alle kinderen van Nederland.

Hoogachtend,

Eelco Eerenberg (wethouder Volksgezondheid Gemeente Utrecht),

Mede namens

Faouzi Achbar (wethouder Welzijn Gemeente Rotterdam)

Alexander Scholtes (wethouder Publieke gezondheid en preventie Gemeente Amsterdam)